

Outi Alanko-Kahiluoto vihr

Kirjallinen kysymys taiteilijoiden yhdenvertaisesta kohtelusta TE-toimistoissa

Eduskunnan puhemiehelle

Suomalaiset ja Suomessa työskentelevät taiteilijat ja muut luovien alojen itsensätyöllistäjät kohtaavat työelämässä rakenteellisia ongelmia, jotka asettavat heidän eriarvoiseen asemaan suhteessa muihin työllisiin. Taiteilijoilta puuttuu tällä hetkellä selkeä ohjeistus, jonka perusteella heidän työttömyysturvaansa käsitellään.

Ammattikuvataiteilijoita edustavan Suomen Taiteilijaseuran (STS) työttömyysturvakyselyn mukaan taiteilijoita kohdellaan epätasa-arvoisesti eri TE-toimistoissa. Suurin ongelma on taiteilijoiden hyvin epäyhdennukainen ja -tasavertainen kohtelu eri puolilla Suomea. STS:n kyselyn mukaan taiteilijat joutuvat yhtenäen tekemään työllisyystilanteestaan selvityksiä ilman, että he saivat tietoonsa ne ohjeistukset ja linjaukset, joiden perusteella heidän asiaansa arvioidaan. Esimerkiksi eräs kyselyyn vastannut taiteilija oli pyytänyt TE-toimiston virkailijaa selvittämään, kuinka paljon taiteilija voi laillisesti tehdä työkykyä ylläpitävää taiteellista työtä työttömyysjakson aikana. Taiteilija ei koskaan saanut kysymykseensä vastausta, mutta sen sijaan hän joutui toistamiseen tekemään selvityksen tilanteestaan ilman, että viranomaiset olisivat perustelleet selvityspyyntöä.

Määrittelyongelmat koskevat myös aktiivimallia. Kyselyyn vastanneilta taiteilijoilta oli vaadittu kirjallista ilmoitusta, jossa he kieltäytyvät sellaisista kuvataiteilijan töistä, jotka vaativat Y-tunnusta. Kuitenkin taiteilijat voisivat täyttää aktiivimallin mukaiset ehdot hankkimalla sivutoimista yrittäjätuloa.

Ammattikuvataiteilijat ja myös muiden taiteenalojen järjestöihin kuuluvat taiteilijat vaativat selkeitä ohjeita ja linjauksia siitä, millä kriteereillä heidän työttömyysturvahakemuksiaan ratkaistaan. Työ- ja elinkeinoministeriön 30.12.2016 antama ohje TE-toimiston tehtävistä työttömyysturvajärjestelmän toimeenpanossa (TEM/2565/03.01.04/2016) sisälsi omat ohjeet taiteilijoiden ja apurahansaajien työttömyysturvasta. Kun ministeriö päivitti ohjeen 21.12.2017, taiteilijoita ja apurahansaajia koskevat ohjeet oli poistettu. Vuonna 2016 annetusta ohjeesta on kuitenkin muodostunut yleinen käytäntö TE-toimistoissa ilman, että aiheesta olisi julkista dokumentaatiota, johon työttömyysturvaa hakeva taiteilija tai apurahansaaja voisi vedota.

Työ- ja elinkeinoministeriön aiemmat ohjeet tunnustivat ja tunnustivat useita taiteilijan työn tärkeitä erityispiirteitä. Ohjeissa todettiin mm., että taiteilijan ammattitaidon ylläpitäminen myönteisesti vaikuttaa myöhempään mahdollisuuksiin saada työtä ja samasta syystä taiteilija voi pysyä yritys-

Kirjallinen kysymys KK 190/2018 vp

toiminnan rekistereissä työttömyysturvaa hakiessaan. Ohjeiden mukaan ammattitaidon ylläpitämisenä pidettävästä toiminnasta ei pyydetä työnhakijalta selvitystä eikä siitä anneta työvoimapoliittista lausuntoa.

STS:n kyselyn mukaan yleiseksi käytännöksi muodostunut ohjeistus ei tällä hetkellä toteudu, vaan kymmenet taiteilijat ovat joutuneet selvittämään ammattitaitoa ylläpitävää toimintaa. Turhat selvityspyynnöt ja selvitykset haaskaavat sekä hakijan että viranomaisten resursseja. Taiteilijoiden kohtelu on selvässä ristiriidassa yhdenvertaisuusperiaatteen kanssa. Kaikilla työttömillä työnhakijoilla on oikeus tietää, millä perusteilla heidän asiaansa käsitellään.

Taiteilijoiden yhdenvertaista kohtelua parantaisi merkittävästi se, että työ- ja elinkeinoministeriö palauttaisi TE-toimistoille annettavaan ohjeeseen taiteilijoiden työn erityispiirteitä käsittelevän ohjeen.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä turvatakseen kuvataiteilijoiden yhdenvertaisen kohtelun TE-toimistoissa?

Helsingissä 17.5.2018

Outi Alanko-Kahiluoto vihr